COMISIA
EUROPEANĂ

Bruxelles, 16.7.2026
COM(2026) 371 final

COMUNICARE A COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN ȘI CONSILIU

Al zecelea raport anual privind Instrumentul pentru Refugiații din Turcia

Cuprins

1. Introducere 1
1.1. Turcia și criza refugiaților 1
1.2. Răspunsul UE la criză și instituirea instrumentului 2
2. Funcționarea instrumentului 3
3. Capacitatea financiară, durata și natura finanțării 4
4. Punerea în aplicare a instrumentului 6
5. Monitorizare, evaluare și audit 16
6. Comunicare și vizibilitate 17
7. Concluzii și etapele următoare 18

1. Introducere

În temeiul articolului 8 alineatul (1) din Decizia C(2015) 9500 a Comisiei Europene[1] (denumită în continuare „decizia”), Comisia trebuie să informeze periodic Parlamentul European și Consiliul cu privire la punerea în aplicare a Instrumentului pentru refugiații din Turcia (denumit în continuare „instrumentul”). În temeiul articolului 8 alineatul (2) din decizie, Comisia trebuie să transmită anual Parlamentului European și Consiliului un raport cu privire la punerea în aplicare a instrumentului. Primul raport anual privind acest instrument a fost publicat în martie 2017[2]. Toate rapoartele anuale pot fi accesate pe site-ul web dedicat Instrumentului pentru refugiații din Turcia. Acest al zecelea raport se bazează pe date compilate până în ianuarie 2026 inclusiv.

1.1. Turcia și criza refugiaților

Dată fiind poziția sa geografică, Turcia este o țară importantă de primire și de tranzit pentru refugiați și migranți. În ianuarie 2026, conform datelor furnizate de guvernul turc, țara a găzduit 2 339 543 de sirieni aflați sub protecție temporară și peste 300 000 de refugiați și solicitanți de azil înregistrați, în principal din Afganistan, Irak, Iran și Somalia[3,4]. Această situație a avut un impact semnificativ asupra comunităților-gazdă. Prezența prelungită a refugiaților sirieni și fluxul continuu de sosiri ilegale din Afganistan în Turcia reprezintă o provocare din ce în ce mai mare pentru coeziunea socială dintre refugiați, migranți și comunitățile-gazdă. În urma căderii regimului Assad în decembrie 2024 și conform datelor furnizate de autoritățile turce, peste 600 000 de sirieni s-au întors în Siria. UNHCR a monitorizat returnările voluntare din Turcia a peste 453 000 de sirieni începând cu data de 8 decembrie 2024 (informație valabilă la data de 30 ianuarie 2026). Astfel, numărul total de returnări voluntare în Siria începând din 2016 se ridica la aproximativ 1,3 milioane în februarie 2026. UNHCR este prezent la punctele de trecere a frontierei și monitorizează returnările voluntare prin interviuri individuale. Autoritățile turce au subliniat faptul că returnările ar trebui să fie voluntare, demne și să aibă loc în condiții de siguranță, dar și într-un mod ordonat.

Pe ruta est-mediteraneeană, numărul cazurilor detectate de trecere ilegală a frontierei a continuat să scadă în ansamblu, ceea ce demonstrează faptul că prin cooperare se pot obține rezultate; cu toate acestea, riscurile încă nu au dispărut. De-a lungul rutei est-mediteraneene, naționalitățile cel mai frecvent detectate în anul 2025 erau afgani (27 %), sudanezi (18 %), egipteni (16 %), resortisanți din Bangladesh (7 %) și sirieni (6 %). Trecerile neregulamentare ale frontierei de către resortisanți sirieni au scăzut drastic (-88 %). Principalele puncte de

[1] Decizia C(2015) 9500 a Comisiei din 24.11.2015 privind coordonarea acțiunilor Uniunii și ale statelor membre prin intermediul unui mecanism de coordonare – Instrumentul pentru refugiați destinat Turciei.
[2] https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2017:0130:FIN:RO:PDF..
[3] https://en.goc.gov.tr/irregular-migration.
[4] O particularitate specifică a sistemului de azil din Turcia este faptul că această țară a semnat cu o rezervă Protocolul de la New York din 1967 la Convenția de la Geneva din 1951. În consecință, marea majoritate a refugiaților din Turcia nu pot solicita acordarea statutului de refugiat cu drepturi depline, ci doar a „statutului condiționat de refugiat”, care, dacă este acordat, limitează ședera în țară până când un refugiat recunoscut este „relocat într-o țară terță”.

plecare de-a lungul rutei au fost Turcia (62 %) și Libia (38 %). La frontierele maritime externe, riscurile și pierderile de vieți omenești rămân la un nivel ridicat, rețelele de criminalitate organizată exploatând frecvent persoanele vulnerabile prin facilitarea traversărilor neregulamentare ale navelor supraaglomerate care nu corespund standardelor.

Turcia continuă să depună eforturi semnificative în ceea ce privește găzduirea și abordarea nevoilor refugiaților și migranților, reiterându-și angajamentul față de punerea în aplicare a Declarației UE-Turcia din 18 martie 2016[5] (denumită în continuare „declarația"). Declarația a continuat să dea rezultate concrete în anul 2025.
În cadrul mecanismului de relocare „unu la unu" prevăzut în declarație, peste 44 046 de persoane au fost relocate din Turcia în UE în perioada aprilie 2016-decembrie 2025. Statele membre ale UE au suspendat operațiunile de relocare din Turcia în urma schimbării regimului din Siria în decembrie 2024. Numărul total de persoane returnate din insulele grecești în Turcia în cadrul mecanismului de relocare „unu-la-unu" începând din anul 2016 este de 2 253. Având în vedere faptul că autoritățile turce nu și-au revocat decizia din martie 2020 de a suspenda operațiunile de returnare în temeiul declarației și ca urmare a pandemiei de COVID-19, de atunci nu au mai avut loc astfel de operațiuni, în pofida cererilor repetate din partea Comisiei și a autorităților elene.

Consiliul European din octombrie 2020 a convenit să lanseze o agendă pozitivă UE-Turcia. S-au identificat patru domenii prioritare: i) îmbunătățirea funcționării uniunii vamale și relansarea discuțiilor privind modernizarea acesteia; ii) migrația și sprijinul pentru refugiați; iii) dialogurile la nivel înalt; și iv) contactele interpersonale și mobilitatea. Consiliul European din iunie 2021 a reiterat disponibilitatea UE de a colabora cu Turcia într-un mod etapizat, proporțional și reversibil pentru a îmbunătăți cooperarea într-o serie de domenii de interes comun, sub rezerva condițiilor stabilite în martie 2021, precum și în concluzii anterioare ale Consiliului European. Comunicarea comună din 29 noiembrie 2023 a răspuns solicitării Consiliului European din 29-30 iunie 2023 adresată Înaltului Reprezentant și Comisiei de a prezenta un raport privind situația actuală a relațiilor UE-Turcia. În comunicare au fost prezentate mai multe propuneri de revigorare a relațiilor, inclusiv în domeniul gestionării migrației și al sprijinului financiar pentru refugiați și comunitățile-gazdă. Au avut loc două dialoguri la nivel înalt între UE Și Turcia privind migrația și securitatea, unul la Bruxelles în noiembrie 2023, altul la Istanbul în iulie 2025.

1.2. Răspunsul UE la criză și instituirea instrumentului

Începând din anul 2011, Uniunea Europeană a sprijinit Turcia în găzduirea a peste 3 milioane de refugiați, în principal din Siria. Ca răspuns la solicitarea statelor membre ale UE de a se aloca o finanțare suplimentară substanțială pentru sprijinirea refugiaților din Turcia, Comisia a instituit Instrumentul pentru refugiații din Turcia, prin Decizia Comisiei din 24 noiembrie 2015, modificată la 10 februarie 2016, iar apoi la 14 martie și la 24 iulie 2018. Instrumentul este un mecanism ce are ca scop coordonarea mobilizării resurselor care provin atât de la bugetul UE,

[5] https://www.consilium.europa.eu/ro/press/press-releases/2016/03/18/eu-turkey-statement/.

cât și din contribuții suplimentare din partea statelor membre, integrate în bugetul UE ca venit alocat extern[6]. Statele membre s-au angajat politic să furnizeze contribuții naționale ca parte a Înțelegerii comune dintre statele membre ale UE și Comisia Europeană, înțelegere care a fost adoptată la 3 februarie 2016 și actualizată atunci când s-a convenit asupra celei de a doua tranșe a instrumentului[7]. Înțelegerea comună a instituit, de asemenea, un cadru de condiționalitate.

La 18 martie 2016, șefii de stat și de guvern ai UE și ai Turciei și-au reafirmat angajamentul privind implementarea planului lor comun de acțiune și au convenit asupra unor măsuri suplimentare menite să aprofundeze relațiile dintre UE și Turcia și să abordeze criza migrației[8]. Turcia și UE au recunoscut că sunt necesare eforturi suplimentare, rapide și hotărâte. Mai precis, în declarația UE-Turcia semnată la data de 18 martie 2016 s-a solicitat oprirea migrației ilegale din Turcia către UE, subminând modul de operare al persoanelor care introduc ilegal migranți și oferindu-le migranților o alternativă pentru a nu își mai pune viața în pericol, precum și accelerarea implementării instrumentului.

S-au alocat în total 3 miliarde EUR pentru prima tranșă a instrumentului (2016-2017)[9] și alte 3 miliarde EUR a fost pusă la dispoziție pentru a doua tranșă (2018-2019), valoarea totală a instrumentului ridicându-se la 6 miliarde EUR, sumă finanțată în mod egal din bugetul UE și din contribuțiile bilaterale ale statelor membre. Până la 31 decembrie 2020, Comisia contractase întreaga alocare operațională a mecanismului și, până la sfârșitul anului 2025, fuseseră plătite aproape 5,9 miliarde EUR.

2. Funcționarea instrumentului

Instrumentul este un mecanism de coordonare care permite mobilizarea rapidă și eficientă a asistenței acordate de UE refugiaților din Turcia, asigurând, în același timp, buna gestiune financiară. Instrumentul asigură mobilizarea optimă a instrumentelor de finanțare existente ale UE, sub formă de asistență umanitară și/sau de asistență pentru dezvoltare, pentru a răspunde într-un mod cuprinzător și coordonat nevoilor refugiaților și ale comunităților-gazdă[10].

[6] Venituri alocate externe în temeiul articolului 21, alineatul (2), litera b din Regulamentul (UE, Euratom) nr. 966/2012 al Parlamentului European și al Consiliului din 25 octombrie 2012 privind normele financiare aplicabile bugetului general al Uniunii și de abrogare a Regulamentului (CE, Euratom) nr. 1605/2002 al Consiliului (JO L 298, 26.10.2012, p.1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2012/966/oj) pentru contribuțiile din anul 2016 și până la data de 1 august 2018 în temeiul articolului 21, alineatul (2), litera (a), punctul (ii) din Regulamentul (UE, Euratom) 2018/1046 al Parlamentului European și al Consiliului din 18 iulie 2018 privind normele financiare aplicabile bugetului general al Uniunii, de modificare a Regulamentelor (UE) nr. 1296/2013, (UE) nr. 1301/2013, (UE) nr. 1303/2013, (UE) nr. 1304/2013, (UE) nr. 1309/2013, (UE) nr. 1316/2013, (UE) nr. 223/2014, (UE) nr. 283/2014 și a Deciziei nr. 541/2014/UE și de abrogare a Regulamentului (UE, Euratom) nr. 966/2012 (JO L 193, 30.7.2018, p. 1, Eli: http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1046/oj).

[7] https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-11329-2018-INIT/en/pdf.

[8] https://www.consilium.europa.eu/ro/press/press-releases/2016/03/18/eu-turkey-statement/.

[9] Cele 3 miliarde EUR au fost puse la dispoziție în plus față de suma de 345 de milioane EUR pe care Comisia o alocase deja Turciei ca răspuns la criza refugiaților din Siria înainte de instituirea instrumentului și în plus față de ajutorul bilateral acordat de statele membre.

[10] Decizia C(2015) 9500 a Comisiei din 24 noiembrie 2015, articolul 2 – Obiectivele instrumentului.

Comitetul director al instrumentului oferă orientări strategice privind prioritățile, tipurile de acțiuni care urmează să fie sprijinite, sumele care urmează să fie alocate și instrumentele de finanțare care urmează să fie mobilizate, precum și cu privire la condițiile pentru punerea în aplicare a angajamentelor asumate de Turcia în temeiul Planului comun de acțiune UE-Turcia din 29 noiembrie 2015 (denumit în continuare „Planul comun de acțiune”)[11].

Sustenabilitatea proiectelor efectuate în cadrul instrumentului și implicarea autorităților din Turcia sunt în continuare relevante. Importanța sustenabilității și a impactului au fost evidențiate atât în recomandările din cel de al doilea raport special al Curții de Conturi Europene din aprilie 2024, cât și în recomandările formulate în cadrul evaluării finale independente a instrumentului din noiembrie 2025. Domeniile prioritare pentru asistență au fost identificate pe baza unei evaluări cuprinzătoare și independente a nevoilor, care a fost actualizată în 2018.

Instrumentul coordonează sprijinul financiar acordat din următoarele instrumente de finanțare externă[12]: i) ajutorul umanitar; ii) Instrumentul european de vecinătate; iii) Instrumentul de cooperare pentru dezvoltare (ICD); iv) Instrumentul de asistență pentru preaderare (IPA) și v) Instrumentul care contribuie la stabilitate și pace. Măsurile finanțate din bugetul UE sunt puse în aplicare conform normelor și reglementărilor financiare ale acesteia, care se aplică atât gestiunii directe, cât și celei indirecte. Acordarea de asistență este condiționată de respectarea strictă de către Turcia a angajamentelor prevăzute în planul de acțiune comun și în declarație.

3. Capacitatea financiară, durata și natura finanțării

Bugetul total coordonat de instrument, în valoare de 6 miliarde EUR, este mobilizat în două tranșe. În cadrul celei de a doua tranșe, punerea în aplicare a 11 proiecte continuă după prelungirea acestora din cauza pandemiei de COVID-19, a cutremurelor din februarie 2023 și a faptului că inflația rămâne ridicată în Turcia. În cazul a șase proiecte, plata finală nu a fost încă efectuată, în timp ce activitățile din cadrul a cinci intervenții trebuie încă finalizate.

Prima tranșă s-a ridicat la 3 miliarde EUR, din care 1 miliard EUR a fost mobilizat din bugetul UE, iar 2 miliarde EUR au fost oferite de statele membre sub formă de contribuții bilaterale. În mod similar, cea de a doua tranșă s-a ridicat la 3 miliarde EUR, din care bugetul UE a asigurat 2 miliarde EUR, iar statele membre, 1 miliard EUR[13].

[11] A se vedea articolul 5 alineatul (1) din Decizia C(2015) 9500 a Comisiei, modificată prin Decizia C(2016) 855 a Comisiei.

[12] Contribuțiile Instrumentului european de vecinătate și cele ale Instrumentului de cooperare pentru dezvoltare (ICD) au fost transferate și executate în cadrul Instrumentului de asistență pentru preaderare și, respectiv, al Fondului fiduciar al UE. În principiu, toate contribuțiile instrumentului la Fondul fiduciar regional al UE ca răspuns la criza siriană (din IPA și, într-o mică măsură, din ICD) au fost executate ca asistență fără caracter umanitar.

[13] https://www.consilium.europa.eu/ro/press/press-releases/2018/06/29/facility-for-refugees-in-turkey-member-states-agree-details-of-additional-funding/.

În ceea ce privește resursele, din suma de 1 miliard EUR furnizată din bugetul UE pentru perioada 2016-2017 s-au mobilizat 250 de milioane EUR în 2016 și 750 de milioane EUR în 2017. Din suma de 2 miliarde EUR furnizată din bugetul UE pentru perioada 2018-2019 s-au mobilizat 550 de milioane EUR în 2018, soldul fiind mobilizat în 2019.

Pentru prima tranșă statele membre au contribuit la instrument cu 677 de milioane EUR în 2016, cu 847 de milioane EUR în 2017, cu 396 de milioane EUR în 2018 și cu 80 de milioane EUR în 2019. Pentru cea de a doua tranșă, statele membre au contribuit cu 68 de milioane EUR în 2018, cu 202 milioane EUR în 2019, cu 265 de milioane EUR în 2020, cu 166 de milioane EUR în 2021, cu 165 de milioane EUR în 2022, ultimele plăți, în valoare de 134 de milioane EUR, fiind efectuate în 2023. Contribuțiile statelor membre s-au efectuat direct la bugetul UE sub formă de venituri alocate externe și au fost atribuite liniilor bugetare aferente Instrumentului de asistență pentru preaderare și ajutorului umanitar.

Există în continuare o corelație satisfăcătoare între ritmul în care statele membre își achită contribuțiile *către* instrument și ritmul plăților finanțate de contribuțiile respective *din* instrument.

Asistența suplimentară a UE pentru refugiații din Turcia acordată în afara cadrului instrumentului

În 2020, o sumă suplimentară de 535 de milioane EUR a fost alocată pentru a sprijini acțiunile umanitare din Turcia în afara cadrului instrumentului; această sumă a fost contractată și plătită integral.

În urma concluziilor Consiliului European din iunie 2021, Comisia a mobilizat o sumă suplimentară de 3 miliarde EUR pentru refugiații și comunitățile-gazdă din Turcia pentru perioada 2021-2023, cu scopul de a asigura continuitatea sprijinului acordat în domeniile prioritare ale asistenței umanitare, nevoilor de bază, educației, sănătății, gestionării migrației și controlului la frontiere. O parte semnificativă a finanțării a fost mobilizată ca răspuns la cutremurele devastatoare care au avut loc în Turcia în 2023, o sumă totală de 355,6 milioane EUR fiind alocată pentru sprijin socioeconomic și infrastructură.

În februarie 2024, Consiliul European a decis să aloce încă 2 miliarde EUR în perioada 2024 2027, pentru menținerea cooperării eficace în ceea ce privește migrația cu țările din afara UE, inclusiv prin sprijinul pentru refugiații sirieni din Turcia, ca parte a unui acord privind revizuirea cadrului financiar multianual (CFM) 2021-2027.

La Conferința privind Siria din mai 2024, Comisia s-a angajat să aloce 1 miliard EUR în sprijinul refugiaților și al comunităților-gazdă din Turcia. Din această sumă, 520 de milioane EUR au fost alocate din bugetul obișnuit pentru 2024 în scopul furnizării continue de asistență pentru refugiați, iar 480 de milioane EUR au fost alocate anticipat din suma de 2 miliarde EUR menționată mai sus, rămânând astfel disponibile aproximativ 1,5 miliarde EUR pentru perioada 2025-2027. Pachetul de 1 miliard EUR a inclus cinci măsuri axate pe: i) educație

(80 de milioane EUR); ii) nevoile de bază, asistența medicală, serviciile municipale și coeziunea socială (421 de milioane EUR); iii) gestionarea migrației și controlul la frontiere (398 de milioane EUR); iv) asigurarea condițiilor pentru reluarea implicării Băncii Europene de Investiții, cu posibilitatea acordării unor împrumuturi pentru investiții legate de situația refugiaților (75 de milioane EUR); și v) asistența umanitară (26 de milioane EUR).

Pe baza acestui angajament, Comisia a prevăzut un pachet cuprinzător de măsuri în cadrul bugetului rămas pentru perioada 2025-2027. Până la sfârșitul anului 2025, fusese alocată o sumă totală de 1,311 miliarde EUR și fuseseră adoptate deciziile de finanțare aferente. Din această sumă, 1,151 miliarde EUR au fost angajate în cadrul pachetului de sprijin multianual din perioada 2025-2027. Această sumă acoperă nevoile esențiale, inclusiv pe cele de bază, asistența medicală și educația (839 de milioane EUR); sprijin pentru returnările voluntare (150 de milioane EUR); și gestionarea frontierelor (161 de milioane EUR). În plus, 160 de milioane EUR au fost alocate separat în vederea continuării sprijinului integrat pentru educație în cadrul programului PIKTES (Promovarea integrării copiilor sirieni în sistemul de învățământ turc), iar 40 de milioane EUR au fost atribuite pentru asistența umanitară. Un sold de 195 de milioane EUR în cadrul bugetului 2027 urmează să fie alocat în 2026.

Suma totală alocată de către UE pentru asistența oferită refugiaților și comunităților-gazdă din Turcia începând din 2011 se ridică la 12,4 miliarde EUR. Această sumă include 345 de milioane EUR sub formă de asistență pentru refugiați mobilizate între 2011 și 2016, 6 miliarde EUR în cadrul instrumentului pentru refugiații din Turcia, 535 de milioane EUR sub formă de finanțare de tip „punte” în 2020, 3 miliarde EUR sub formă de finanțare suplimentară în perioada 2021-2023, 1 miliard EUR în 2024, precum și un ajutor suplimentar de 1,5 miliarde EUR până la finalul anului 2027.

4. Punerea în aplicare a instrumentului

Instrumentul pentru refugiații din Turcia este pus în aplicare sub formă de asistență umanitară și de asistență pentru dezvoltare. În cadrul primei tranșe, s-au alocat aproape 1,4 miliarde EUR pentru asistența umanitară , iar 1,6 miliarde EUR, pentru asistența pentru dezvoltare. Având în vedere natura prelungită a crizei din Siria, intervențiile în cadrul celei de a doua tranșe s-au concentrat din ce în ce mai mult asupra activităților de sprijin socioeconomic și asupra creării unor oportunități de asigurare a mijloacelor de trai. În cadrul celei de a doua tranșe, pentru asistența umanitară s-au alocat aproape 1,06 miliarde EUR, iar 1,9 miliarde EUR au mers către asistența pentru dezvoltare[14].

În ceea ce privește instrumentul per ansamblu, până în decembrie 2025, asistența pentru dezvoltare și asistența umanitară sunt defalcate astfel:

[14] Soldul de 60 de milioane EUR este alocat pentru sprijinul administrativ și operațional oferit în vederea implementării instrumentului.

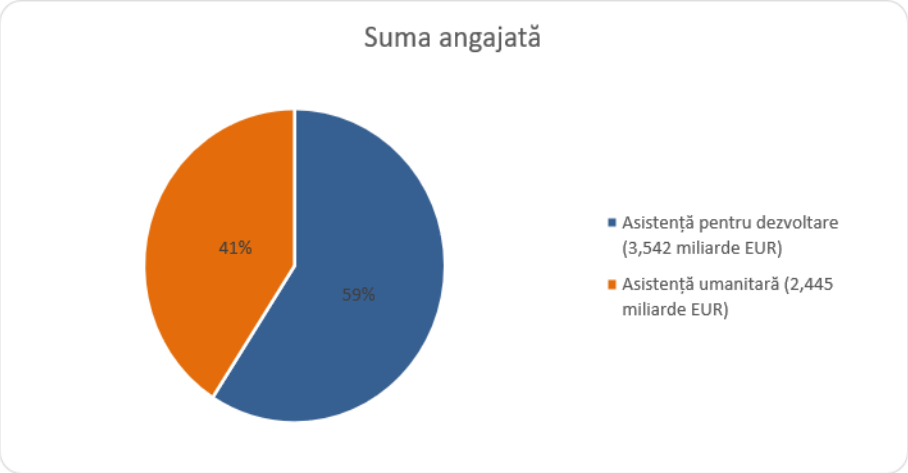

Pentru mai multe detalii, consultați online tabelul cu privire la proiecte[15].

Asistența acordată în cadrul instrumentului se bazează pe proiecte. Plățile depind de progresele înregistrate în procesul de punere în aplicare a intervențiilor din cadrul instrumentului. Sprijinul acordat prin intermediul instrumentului include asistență oferită atât refugiaților, cât și comunităților-gazdă.

Asistența umanitară din cadrul instrumentului este destinată celor mai vulnerabili refugiați, oferindu-le un sprijin demn, care să le satisfacă nevoile de bază și să le asigure protecția[16]. Aceasta abordează, de asemenea, lacunele din domeniile prioritare ale sănătății și educației prin intermediul agențiilor specializate și al partenerilor specializați. Sprijinul oferit de UE este ghidat de Consensul european privind ajutorul umanitar din 2007[17], care prevede că UE, în calitate de actor umanitar, aderă la principiile umanității, neutralității, imparțialității și independenței, astfel cum se prevede la articolul 214 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene și în Regulamentul nr. 1257/96 privind ajutorul umanitar[18,19].

În cadrul componentei umanitare a instrumentului au fost puse în aplicare în total 65 de proiecte, prin intermediul a 21 de parteneri, în cadrul primei și al celei de a doua tranșe. Aceste proiecte vizează satisfacerea nevoilor de bază, protecția, educația și sănătatea pentru cei mai vulnerabili refugiați din Turcia. În cadrul primei tranșe, aproximativ s-au alocat și contractat aproape 1,4 miliarde EUR pentru asistență umanitară și s-au efectuat plăți în valoare de

[15] https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/enlargement-policy/turkiye/eu-support-refugees-turkiye_en.

[16] În total, s-au alocat 352 de milioane EUR pentru protecție în cadrul instrumentului, mai ales prin intermediul unor proiecte de asistență umanitară. Activitățile au inclus înregistrarea și verificarea refugiaților, consolidarea capacității instituționale a Președinției turce pentru gestionarea migrației și intervenții specifice de protecție a grupurilor vulnerabile. Protecția a fost integrată, de asemenea, în intervențiile legate de nevoile de bază, sănătate și educație.

[17] Declarația comună a Consiliului și a reprezentanților guvernelor statelor membre.

[18] Regulamentul (CE) nr. 1257/96 al Consiliului din 20 iunie 1996 privind ajutorul umanitar.

[19] Ajutorul umanitar acordat de Comisia Europeană se bazează pe planuri anuale de implementare a acestuia, specifice fiecărei țări. Cadrul de cooperare dintre Comisie și partenerii acesteia în domeniul ajutorului umanitar este instituit prin acordurile-cadru financiare și administrative ale Comisiei cu organizațiile internaționale și prin acordurile-cadru de parteneriat cu organizațiile neguvernamentale.

1,4 miliarde EUR, în timp ce în cadrul celei de a doua tranșe s-au contractat 1,06 miliarde EUR și s-au efectuat plăți în valoare de 1,05 milioane EUR.

Asistența pentru dezvoltare sprijină nevoile pe termen mai lung în domeniile sănătății, educației și dezvoltării socioeconomice a refugiaților, în special în ceea ce privește accesul la servicii publice și la oportunități de asigurare a mijloacelor de trai, precum și la infrastructura municipală. Aceasta se axează, de asemenea, pe grupurile vulnerabile și include dimensiunea de gen în intervențiile sale, de exemplu prin asigurarea protecției femeilor și a fetelor împotriva violenței sexuale și a celei bazate pe gen și prin îmbunătățirea accesului la asistență în domeniul sănătății sexuale și reproductive.

În cadrul componentei de dezvoltare a instrumentului, s-au înregistrat în continuare progrese în ceea ce privește punerea în aplicare a 26 de proiecte contractate în cadrul primei tranșe. Dintre aceste proiecte, 15 au fost puse în aplicare în cadrul Fondului fiduciar regional al UE ca răspuns la criza siriană, suma totală fiind de 293 de milioane EUR, în plus față de alocarea gestionată în mod direct prin IPA[20].

Plățile către partenerii de implementare s-au ridicat la aproximativ 3,4 miliarde EUR, dintr-un total de 3,5 miliarde EUR alocate asistenței pentru dezvoltare în cadrul celor două tranșe[21]. În decembrie 2025, în cadrul primei tranșe, se alocaseră și se contractaseră1,6 miliarde EUR sub formă de asistență pentru dezvoltare și se efectuaseră plăți în valoare de 1,6 miliarde EUR , în timp ce în cadrul celei de a doua tranșe se contractaseră 1,9 miliarde EUR și se efectuaseră plăți în valoare de peste 1,8 miliarde EUR.
În cadrul componentei de dezvoltare a instrumentului sunt incluse 11 intervenții aflate în derulare.

În 2025, punerea în aplicare a instrumentului a continuat să fie afectată de inflația ridicată din Turcia și de provocările legate de rata de schimb.

Intervențiile din cadrul instrumentului pentru fiecare domeniu prioritar

Progresele înregistrate pentru fiecare domeniu prioritar în cadrul celor două tranșe ale instrumentului sunt prezentate în rapoartele de monitorizare a acestuia[22]. S-au înregistrat rezultate semnificative în următoarele domenii prioritare:

[20] Fondurile IPA din cadrul instrumentului sunt gestionate în conformitate cu normele privind acțiunile externe prevăzute în Titlul IV din partea a doua a Regulamentului financiar și în normele de aplicare ale acestuia.
[21] Această cifră include și plățile efectuate în cadrul proiectelor puse în aplicare prin intermediul Fondului fiduciar regional al UE ca răspuns la criza siriană, dar care nu au fost încă plătite din bugetul UE.
[22] https://enlargement.ec.europa.eu/enlargement-policy/turkiye/eu-support-refugees-turkiye_en.

Educație

În total, s-au alocat 2,51 miliarde EUR în cadrul instrumentului pentru sprijinul educațional, precum și ajutorului suplimentar pentru refugiați. În cadrul componentei umanitare a instrumentului au s-au alocat pentru educație peste 181 de milioane EUR.

Programul „Transferuri condiționate de numerar pentru educație” (CCTE IV) sprijină înscrierea la școală a copiilor refugiați și frecventarea cursurilor de către aceștia prin efectuarea unor plăți lunare către familiile refugiaților, cu condiția ca elevii să meargă la școală cu regularitate. În 2025, programul CCTE IV a sprijinit, prin transferuri condiționate de numerar pentru educație, un număr de până la 540 292 de copii refugiați vulnerabili care au mers cu regularitate la școlile din sistemul public. Numărul cumulat de copii care au beneficiat de asistență în numerar pentru educație se ridică la 1 054 173. În total, 49 418 copii refugiați aflați în situație de risc au beneficiat de servicii de protecție prin intermediul centrelor de servicii sociale gestionate de guvernul turc și al centrelor comunitare ale organizației Semiluna Roșie din Turcia. În cadrul programului CCTE IV s-au efectuat în total 61 318 sesizări.

În septembrie 2025, nivelurile asistenței în numerar au fost ajustate (în ceea ce privește lira turcească) pentru a atenua impactul negativ al inflației ridicate. Cu toate acestea, numărul elevilor beneficiari ai programului a scăzut în cursul anului datorită returnărilor în Siria, a dificultăților financiare și a aplicării stricte a sistemului de verificare în funcție de adresă de către autoritățile din Turcia. În cadrul acestui sistem, familiilor aflate sub protecție temporară care și-au schimbat reședința fără aprobarea prealabilă a autorităților (direcțiile provinciale de gestionare a migrației) li s-a suspendat acest statut, fiind astfel excluse din programele de asistență socială.

Punerea în aplicare a celei de a doua faze a programului emblematic al instrumentului (Promovarea integrării copiilor sirieni în sistemul de educație din Turcia II – PIKTES II) de către Ministerul Educației Naționale, cu un buget total de 400 de milioane EUR, s-a încheiat în ianuarie 2023. Acest program a fost urmat de proiectul PIKTES+[23], cu un buget total de 300 de milioane EUR finanțat în cadrul asistenței suplimentare pentru refugiații din Turcia; acest program s-a încheiat în octombrie 2025. În ianuarie 2025, pentru a putea plăti salariile profesorilor, PIKTES + a fost completat cu un nou contract în valoare de 80 de milioane EUR, PIKTES +, partea a II-a. În septembrie 2025, acest contract a fost redenumit PIKTES IV și a fost „suplimentat” cu 160 de milioane EUR, valoarea totală a acestui instrument ridicându-se astfel la 240 de milioane EUR. În 2026, această sumă va fi „suplimentată” cu încă 180 de milioane EUR, ceea ce înseamnă că valoarea totală a PIKTES IV va fi de 420 de milioane EUR.

Obiectivul general al asistenței pentru refugiați oferite de UE în acest domeniu prioritar continuă să fie integrarea tuturor copiilor refugiați în sistemul de învățământ formal din Turcia, la care se adaugă abordarea problemei copiilor neșcolarizați și crearea unor parcursuri sigure

[23] Promovarea educației incluzive pentru copii în sistemul de învățământ din Turcia (PIKTES+).

de învățare, precum și îmbunătățirea rezultatelor învățării. În anul școlar 2024-2025, 938 610 copii refugiați au fost înscriși în sistemul de educație formală în Turcia. În ciuda acestei inițiative, peste 225 000 de copii sunt însă neșcolarizați, ceea ce arată un decalaj persistent în materie de acces (Ministerul Educației Naționale, 2025). Numărul mare de înscrieri a exercitat, de altfel, o presiune semnificativă asupra sistemului public de învățământ din Turcia, care a trebuit să facă investiții majore în infrastructura educațională, în personalul didactic și în serviciile de sprijin pentru a-i putea găzdui pe noii elevi.

Numărul de elevi refugiați și de elevi ai comunității-gazdă care au beneficiat de burse finanțate din fondurile instrumentului pentru a studia în unități de învățământ profesional și tehnic sau în instituții de învățământ superior a ajuns la 72 331. Cei mai mulți dintre acești elevi erau refugiați, iar echilibrul de gen a fost menținut. Cu ajutorul proiectelor care au sprijinit învățământul superior încă din primele faze ale implementării instrumentului, 7 156 de studenți au primit burse: 4 337 dintre aceștia aveau naționalitate siriană, 178 de studenți nu erau sirieni și 2 641de studenți aveau naționalitate turcă.

Instrumentul pentru refugiații din Turcia a continuat să sprijine, de asemenea, dezvoltarea infrastructurii educaționale și a contribuit la reducerea supraaglomerării din școli. S-au înregistrat progrese semnificative în ceea ce privește numărul de instituții de învățământ modernizate și finalizate. O realizare majoră în ceea ce privește modernizarea a fost instalarea a 8 700 de table inteligente în școli primare și secundare. Până în prezent au fost modernizate, datorită fondurilor instrumentului, peste 17 726 de clădiri.

În plus, în cadrul proiectelor „Educație pentru toți în perioade de criză” și „Infrastructură educațională pentru reziliență”, s-au construit 214 școli, în care au început serviciile educaționale. Panourile solare instalate pe acoperișuri generează energie pentru 50 de școli și s-au finalizat măsurile de îmbunătățire a eficienței energetice în 41 de școli.

În 2024 s-au semnat contracte pentru a contribui la reconstruirea infrastructurii educaționale în Turcia în urma cutremurelor din februarie 2023. Scopul acestei finanțări este îmbunătățirea accesului la educație atât pentru refugiați, cât și pentru comunitățile-gazdă.

Protecție

În total, s-au alocat 392 de milioane EUR pentru sprijin în domeniul protecției în cadrul instrumentului și sprijin suplimentar pentru refugiați, în principal prin intermediul unor proiecte din cadrul componentei umanitare.

Componenta umanitară a instrumentului a sprijinit înregistrarea și verificarea refugiaților, permițând legalizarea statutului acestora în Turcia și facilitându-le accesul la servicii. În special, a sprijinit eforturile de înregistrare ale Președinției turce pentru gestionarea migrației și i-a consolidat capacitatea instituțională și tehnică. Pe lângă intervențiile de protecție independente menite să acopere lacunele și să răspundă nevoilor specifice ale persoanelor expuse la riscuri, protecția a fost integrată și în ceilalți piloni ai strategiei de răspuns umanitar

(nevoi de bază, sănătate și educație). Scopul general este de a aborda într-un mod mai adecvat vulnerabilitățile refugiaților, de a le legaliza statutul și de a-i conecta la o rețea mai largă de servicii publice și de servicii ale ONU/ONG-urilor. În perioada de raportare, asistența a rămas axată pe grupurile cele mai vulnerabile (de exemplu, lucrătorii migranți sezonieri din agricultură, principalele grupuri de refugiați[24]). În plus, proiectele finanțate prin intermediul Fondului fiduciar regional al UE ca răspuns la criza siriană au inclus asistență pentru găzduirea refugiaților în centre comunitare și îndrumarea refugiaților vulnerabili către serviciile adecvate.

Sănătate

O sumă totală de 1,24 miliarde EUR a fost alocată sprijinului pentru asistență medicală în cadrul instrumentului și sprijinului suplimentar pentru refugiați.

Principalul pilon al finanțării instrumentului este proiectul SIHHAT, menit să asigure sănătatea migranților în Turcia. Proiectul a fost finanțat prin patru alocări consecutive: 300 de milioane EUR în 2016, 210 milioane EUR în 2020 , 210 milioane EUR în 2023și 50 de milioane EUR în 2024. Proiectul SIHHAT sprijină eforturile Ministerului Sănătății din Turcia de a oferi acces gratuit și echitabil la asistență medicală tuturor refugiaților. În total, 182 de centre medicale pentru migranți funcționează în 32 de provincii, iar 3 500 de membri ai personalului medical, dintre care peste 76 % sunt de origine siriană, lucrează în unități finanțate de UE. Punerea în aplicare a SIHHAT III va continua până la finalul anului 2026. Proiectul SIHHAT III asigură continuarea serviciilor de asistență pentru refugiați datorită sprijinului suplimentar în valoare de 190 de milioane EUR din partea UE pentru 2026 și 2027.

Cele două spitale finanțate în cadrul instrumentului – Dörtyol/Hatay și Kilis – sunt pe deplin operaționale încă din 2022 și au furnizat servicii medicale esențiale în urma cutremurelor din 2023, când capacitatea ambelor spitale a crescut, ajungând la 400 de paturi. În plus, instrumentul finanțează în continuare construcția și renovarea de centre medicale pentru migranți, achiziționarea de echipamente medicale, truse de maternitate și de igienă, precum și renovarea unităților de fizioterapie și reabilitare, în completarea proiectului SIHHAT. În 2025, a început construcția a 26 de centre medicale și s-au livrat echipamente medicale în valoare de 8,1 milioane EUR în 59 de spitale.

În ceea ce privește sprijinul umanitar, refugiaților vulnerabili cu handicap din Reyhanlı/Hatay și Gaziantep li se acordă în continuare asistență globală și vitală. Acest sprijin include servicii directe de reabilitare fizică, asistență psihosocială și pentru sănătatea mintală, precum și furnizarea de proteze, orteze și alte dispozitive asistive.

[24]Printre acestea se numără refugiații care locuiesc în provinciile cele mai afectate de cutremurele din 2023, precum și grupurile vulnerabile de refugiați și migranți cu nevoi de protecție specifice (de exemplu, gospodării monoparentale, persoane cu handicap, supraviețuitori ai violenței de gen, membri ai comunității LGBTIQ+), inclusiv aproximativ 300 000 de copii neșcolarizați.

Infrastructura municipală

S-au alocat în total 509 milioane EUR pentru sprijinirea infrastructurii municipale în cadrul instrumentului și al ajutorului suplimentar pentru refugiați.

Instrumentul sprijină diverse municipalități prin furnizarea de servicii esențiale, inclusiv alimentarea cu apă, canalizare și gestionarea deșeurilor solide. De asemenea, sprijină infrastructura locală prin furnizarea de servicii recreative. În ceea ce privește facilitățile de agrement, 23 dintre acestea (centre pentru tineri, terenuri de fotbal și terenuri de tenis) au fost finalizate, iar pentru alte opt complexe sportive urma să se organizeze o licitație în aprilie 2026. S-au finalizat 13 contracte majore de lucrări de alimentare cu apă și de infrastructură pentru deșeuri solide (gestionate de Banca Mondială) în provinciile Adana, Konya, Kahramanmaraș, Kayseri și Osmaniye. Alte trei contracte de lucrări în domeniul apei (gestionate de Agence Française de Développement) au fost finalizate în Gaziantep și Șanliurfa, în timp ce punerea în aplicare a altor proiecte în Kilis, Șanliurfa, Gaziantep, Mersin, Mardin, Adıyaman, Malatya și Hatay continuă.

Nevoi de bază și sprijin socioeconomic

În total, 4,38 miliarde EUR au fost alocate pentru a satisface nevoile de bază și a oferi sprijin socioeconomic în cadrul instrumentului și al sprijinului suplimentar pentru refugiați.

Scopul intervențiilor în acest domeniu prioritar este să contribuie la satisfacerea nevoilor de bază ale celor mai vulnerabili refugiați și să sporească reziliența și autonomia acestora. În acest fel, va fi posibilă o tranziție treptată de la dependența de asistență socială la o autonomie sporită și la mai multe oportunități de asigurare a mijloacelor de subzistență.

În cadrul asistenței pentru nevoile de bază a instrumentului, peste 2,6 milioane de refugiați au primit sprijin direct care să le permită să trăiască cu demnitate. Până în iulie 2023, cea mai mare parte a sprijinului s-a acordat prin Plasa de siguranță socială de urgență (ESSN), un program de asistență socială prin care se furnizează asistență lunară în numerar, prin intermediul unui sistem de carduri de debit de care beneficiază peste 1,6 milioane de refugiați.

În cadrul celei de a doua tranșe a instrumentului a fost finalizată implementarea unui grant direct în valoare de 245 de milioane EUR împreună cu Ministerul Familiei și Serviciilor Sociale. Acest grant a permis acordarea unui sprijin financiar lunar comparabil cu asistența socială acordată persoanelor vulnerabile în cadrul sistemului de securitate socială din Turcia și anume ESSN complementar (C-ESSN). Proiectul s-a desfășurat în paralel cu programul ESSN și a oferit sprijin familiilor monoparentale, vârstnicilor și persoanelor cu handicap (inclusiv celor cu handicap grav). În 2024, continuitatea programelor C-ESSN și ESSN a fost asigurată prin intermediul sprijinului suplimentar pentru refugiați, în valoare de 3 miliarde EUR,

mobilizat pentru perioada 2021-2023[25] în afara cadrului instrumentului. Între timp, cele două programe au fuzionat într-un contract unic. În iulie 2023, acest nou program de asistență în numerar „Plasa de siguranță socială pentru refugiații din Turcia (SSN)" (781 de milioane EUR) a fost semnat cu Ministerul Familiei și Serviciilor Sociale. Această intervenție marchează tranziția ESSN de la ajutorul umanitar la asistența pentru dezvoltare pe termen mai lung. Programul actual (SSN), al cărui buget a crescut la 906 milioane EUR în noiembrie 2025, ajută aproape un milion de refugiați să își satisfacă nevoile zilnice de bază. S-a observat o reducere semnificativă a numărului de beneficiari ca urmare a returnărilor voluntare și a actualizărilor metodologiei de selectare. Numărul cazurilor care beneficiază de SSN era de aproximativ 1,4 milioane în ianuarie 2025, acesta scăzând la 972 000 până în decembrie 2025: o scădere de peste 40 %.

Se acordă în continuare sprijin socioeconomic suplimentar pentru facilitarea accesului refugiaților la piața muncii. Strategia UE în acest domeniu prioritar acoperă atât cererea, cât și oferta de pe piața muncii. Principalele forme de sprijin în acest domeniu includ cursuri de formare profesională pe termen scurt, inclusiv instruire la locul de muncă, formare în materie de competențe non-tehnice, servicii de sprijin și consiliere profesională și pentru găsirea unui loc de muncă, precum și sprijin pentru obținerea unui permis de muncă.

Aproximativ 85 000 de participanți au fost înscriși la cursuri de formare pentru dezvoltarea competențelor profesionale pe termen scurt, dintre care 78 500 (jumătate fiind femei) au finalizat formarea. În plus, întreprinderi înființate sau extinse cu sprijinul UE au creat sau au îmbunătățit peste 37 000 de locuri de muncă[26].

A doua componentă majoră a programului se axează pe înființarea de noi întreprinderi și pe extinderea celor existente prin acordarea de sprijin material și nematerial pentru crearea de locuri de muncă formale. Proiectele de sprijinire a ocupării forței de muncă și a tranziției către piața forței de muncă (İSDEP I și İSDEP II), puse în aplicare în cooperare cu Agenția turcă pentru ocuparea forței de muncă (İŞKUR), împreună cu Direcția Generală a Forței Internaționale a Muncii (DG ILF) din cadrul Ministerului Muncii și Securității Sociale, vizează creșterea numărului de refugiați și membri ai comunităților-gazdă care ocupă locuri de muncă formale. Proiectul İSDEP I a fost finalizat cu succes în 2024. În strânsă cooperare cu Organizația pentru dezvoltarea industriei mici și mijlocii din Turcia (KOSGEB) și cu Banca pentru Dezvoltare și Investiții din Turcia (TKYB), în cadrul acestui proiect se acordă granturi pentru antreprenori, inclusiv pentru formare în domeniul antreprenorialului, precum și sprijin material și nematerial pentru crearea de locuri de muncă atât pentru refugiați, cât și pentru comunitățile-gazdă.

[25] Decizia de punere în aplicare a Comisiei din 4.11.2022 privind finanțarea măsurii individuale pentru furnizarea de sprijin în numerar celor mai vulnerabili refugiați din Turcia pentru anii 2022 și 2023 [C(2022) 7822] și Decizia de punere în aplicare a Comisiei din 7.12.2022 privind finanțarea măsurii individuale de continuare a sprijinului pentru nevoile de bază și tranziția către oportunități de subzistență pentru refugiații din Turcia în 2022 [C(2022) 8887 final].

[26] Datele WB İSDEP II (IPA/2020/417-830) sunt excluse din cauza problemelor de inexactitate a datelor pe care SUMAR încearcă să le abordeze.

Proiectul de consolidare a capacităților antreprenoriale pentru integrarea socioeconomică durabilă (ENHANCER) și cel de antreprenoriat social, capacitare și coeziune în rândul refugiaților și al comunităților-gazdă din Turcia au același obiectiv și sunt puse în aplicare în cooperare cu Ministerul Industriei și Tehnologiei. În prezent, sunt în desfășurare și alte proiecte în domeniul ocupării forței de muncă în agricultură, al formării profesionale și al uceniciilor. În 2024 s-au semnat contracte suplimentare în domeniul sprijinului socioeconomic. Acestea includ contracte care vizează îmbunătățirea mijloacelor de subzistență durabile și crearea de locuri de muncă formale pentru refugiați și membrii comunităților-gazdă în zonele afectate de cutremurele din februarie 2023.

Gestionarea migrației

În total, s-au alocat 1,19 milioane EUR pentru gestionarea situațiilor legate de migrație în cadrul instrumentului și sprijinului suplimentar pentru refugiați[27].

S-au finalizat două proiecte în valoare totală de 80 de milioane EUR, care au fost finanțate din prima tranșă. Primul proiect a oferit sprijin din partea UE pentru consolidarea capacității de căutare și salvare a pazei de coastă turce, iar al doilea a vizat sprijinirea Președinției turce pentru gestionarea migrației în gestionarea returnărilor din UE.

În 2024, în cadrul sprijinului suplimentar pentru refugiați, a continuat implementarea a trei proiecte cu un buget de 30 de milioane EUR care vizează: (i) consolidarea capacității Președinției turce pentru gestionarea migrației de a combate migrația ilegală; (ii) îmbunătățirea cooperării interservicii a agențiilor de gestionare a frontierelor în aeroporturi și (iii) furnizarea în continuare de sprijin operațional pentru gestionarea centrelor de cazare.

Un contract în valoare de 220 de milioane EUR pentru proiectul „Consolidarea frontierelor estice și sud-estice ale Turciei, inclusiv a punctelor de trecere a frontierei terestre” (SAFE), semnat în decembrie 2023, este în curs de implementare din 2024. Scopul său este de a îmbunătăți în continuare gestionarea la frontierele estice și sud-estice ale Turciei prin instalarea unor echipamente moderne de comunicare și supraveghere și a unor echipamente inteligente de iluminat.

Cele 398 de milioane EUR alocate sub formă de sprijin suplimentar pentru refugiați în decizia de finanțare din 2024 pentru a sprijini capacitatea Turciei de gestionare a migrației și a frontierelor se axează pe: (i) returnările voluntare în țările de origine; (ii) consolidarea procedurilor de protecție internațională și temporară; (iii) prevenirea introducerii ilegale de migranți; (iv) securitatea frontierelor terestre și maritime (v) migrația legală. și (vi) o sumă suplimentară de 50 de milioane EUR alocată SAFE. Întreaga sumă de 398 de milioane EUR a fost contractată în 2025.

[27] Această sumă nu include cele 150 de milioane EUR alocate prin intermediul instrumentelor DG HOME.

Aceasta a inclus un proiect în valoare de 95 de milioane EUR pentru consolidarea mecanismelor naționale pentru returnări voluntare, sigure, demne și ordonate în Siria, lansat în august 2025. Pus în aplicare de UNHCR, proiectul: (i) sporește capacitățile PMM de a prelucra dosarele de returnare voluntară în conformitate cu standardele internaționale; (ii) extinde monitorizarea independentă a returnărilor de către UNHCR; și (iii) oferă asistență punctuală pentru transport sirienilor care au solicitat returnarea voluntară (aproximativ 190 000 de persoane în trei ani, până în august 2028). Până în decembrie 2025, 16 752 de persoane returnate primiseră asistență în numerar pentru transport în cadrul proiectului.
În plus, o decizie de finanțare adoptată în 2025 va prevedea: (i) o primă finanțare suplimentară (150 de milioane EUR) a intervenției-pilot pentru a facilita returnările în condiții de siguranță, ordonate, voluntare și demne ale refugiaților sirieni; și (ii) o a doua finanțare suplimentară (161 de milioane EUR) a SAFE pentru a finaliza instalarea tuturor sistemelor de supraveghere de-a lungul frontierelor Turciei cu Iranul și cu Irakul. Proiectul SAFE, care dispune de un buget total de 431 de milioane EUR, luând în considerare și această finanțare suplimentară recentă, urmează să fie finalizat până la sfârșitul anului 2028.

Aspectele legate de gen ale proiectelor derulate în cadrul instrumentului

Implementarea acțiunilor din cadrul instrumentului este ghidată în continuare de Planul de acțiune al UE pentru egalitatea de gen III „Împreună către o lume a egalității de gen în perioada 2021-2025”. Promovarea, protecția și respectarea drepturilor femeilor și ale fetelor în întreaga lor diversitate, precum și egalitatea de gen și capacitarea femeilor și a fetelor au rămas prioritare în 2025. Considerațiile legate de gen au fost integrate în toate proiectele din cadrul instrumentului și au fost monitorizate în permanență prin date defalcate (76 de indicatori).

Mecanismul a sporit în mod semnificativ capacitatea de inserție profesională a femeilor: peste 39 000 au terminat cursuri de formare profesională pe termen scurt, aproximativ 68 000 au beneficiat de servicii de consiliere în domeniul ocupării forței de muncă, iar peste 4 000 de întreprinderi deținute de femei au beneficiat de consiliere sau de sprijin financiar. Cu ajutorul instrumentului, femeilor refugiate li s-au oferit cursuri de limbă turcă , pe care aproximativ 37 000 de femei refugiate adulte le-au finalizat cu succes. În plus, aproximativ 55 000 de fete refugiate au frecventat învățământul preșcolar pus la dispoziție prin intermediul proiectelor finanțate în cadrul instrumentului, iar 38 000 de studente au primit burse de studii. De precizat că peste două treimi din cadrele didactice și personalul didactic angajat în cadrul instrumentului sunt femei. În prezent, 700 000 de femei refugiate beneficiază de programul de transfer de numerar (SSN). În plus, familiile a aproximativ 200 000 de studente beneficiază în prezent de transferuri condiționate de numerar pentru sprijin educațional. Aproximativ 700 000 de femei refugiate au beneficiat de servicii de orientare în materie de protecție separat de programele de transfer de numerar, în timp ce aproximativ un milion de femei refugiate au beneficiat de servicii de protecție prin intermediul proiectelor finanțate în cadrul instrumentului.

5. Monitorizare, evaluare și audit

În 2025, raportarea cu privire la realizările obținute cu ajutorul instrumentului a continuat să se bazeze pe cadrul privind rezultatele instrumentului[28] și pe teoria schimbării[29]. Cel de al 14-lea raport de monitorizare a instrumentului a fost publicat în decembrie 2026 și poate fi consultat pe site-ul Comisiei[30].

La sfârșitul anului 2024, Comisia a semnat un nou contract (SUMAR) pentru a asigura continuitatea sistemului de monitorizare și de gestionare a datelor din cadrul instrumentului, astfel cum a fost instituit în cadrul primului contract de asistență tehnică (SUMAF)[31]. Contractul SUMAF[32] inițial s-a terminat în luna decembrie 2024; În cadrul acestui contract s au raportat în total 127 de misiuni de monitorizare efectuate (dintre care patru misiuni ad hoc), în timp ce 20 de misiuni au fost finalizate în 2025 în temeiul noului contract SUMAR. În primul an de contract, SUMAR a furnizat toate livrabilele la timp și la un nivel de calitate bun. Pe parcursul anului 2025, Delegația UE în Turcia și SUMAR au efectuat în total șapte vizite de monitorizare la centrele de cazare în cadrul grantului operațional acordat PMM[33].

În aprilie 2024, Curtea de Conturi Europeană a efectuat cel de al doilea audit al performanței instrumentului. Raportul de audit, inclusiv constatările și recomandările Curții, precum și răspunsurile Comisiei, au fost publicate la 24 aprilie 2024 și sunt disponibile online[34]. Una dintre recomandările-cheie ale Curții către Comisie a fost îmbunătățirea modalității de măsurare a impactului proiectelor din cadrul instrumentului și inițierea unei discuții cu statele membre și cu autoritățile turce cu privire la modul de asigurare a sustenabilității acestor proiecte.

În septembrie/octombrie 2025, cu sprijinul serviciilor SUMAR, s-a efectuat o evaluare a eficacității la nivel de provincie prin intermediul a 38 de discuții în grupuri tematice (FGD) și a 25 de interviuri cu informatori-cheie (KII) în mai multe provincii pentru a măsura rezultatele instrumentului. Delegația a solicitat datele din cadrul proiectelor PIKTES anterioare. Aceasta poartă, de asemenea, discuții cu Ministerul Educației Naționale cu privire la modalitățile de îmbunătățire a sistemului de date al proiectului PIKTES în curs. Accesul refugiaților la serviciile de bază este susținut prin suplimentarea contractelor de granturi directe cu ministerele de resort.

---

[28] https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/document/download/23babb53-e316-4361-b373-78f0ce1d663e_en?filename=EU%20support%20to%20Refugees%20in%20TR_Results%20Framework.pdf.
[29] https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/document/download/99c1bfa3-1853-42ff-ae3b-59622f7bdab1_en?filename=EU%20support%20to%20refugees%20in%20TR_Theory%20of%20Change%202024.pdf.
[30] https://enlargement.ec.europa.eu/enlargement-policy/turkiye/eu-support-refugees-turkiye_en.
[31] Asistență tehnică pentru monitorizarea performanței sprijinului acordat de UE refugiaților din Turcia – IPA/2024/461-735.
[32] Asistență tehnică pentru sprijinirea monitorizării acțiunilor finanțate în cadrul Instrumentului pentru refugiații din Turcia – IPA/2021/429-105 (Actul Adițional VI la Contractul IPA/2018/393-877).
[33] Delegația UE în Turcia a vizitat Centrul de cazare din Adana în martie 2025 și Centrul de cazare din Aydın în septembrie 2025. Constatările sale au fost comunicate autorităților turce.
[34] https://www.eca.europa.eu/ECAPublications/SR-2024-06/SR-2024-06_RO.pdf.

În 2024, Comisia a contractat o evaluare finală independentă a instrumentului, care a fost finalizată la sfârșitul anului 2025. În evaluarea s-a analizat eficacitatea, relevanța, coerența și sustenabilitatea mecanismului, cu un accent deosebit pe cea de a doua tranșă. Raportul[35] oferă recomandări valoroase pentru planificarea și implementarea asistenței UE pentru refugiați în Turcia și în alte țări.

Evaluarea concluzionează că instrumentul a oferit un răspuns cuprinzător și bine coordonat al UE, obținând rezultate semnificative pentru refugiați și comunitățile-gazdă în toate sectoarele prioritare, în special în ceea ce privește protecția, nevoile de bază, educația și sănătatea. Aceasta subliniază, de asemenea, flexibilitatea mecanismului în ceea ce privește adaptarea la o criză prelungită și în continuă evoluție. În același timp, evaluarea indică provocări în ceea ce privește asigurarea sustenabilității rezultatelor, în special în domeniul mijloacelor de subzistență și al incluziunii socioeconomice pe termen lung, precum și necesitatea de a îmbunătăți în continuare sustenabilitatea intervențiilor și informarea celor mai vulnerabile grupuri.

6. Comunicare și vizibilitate

În 2025, activitățile au continuat să sporească vizibilitatea acțiunilor din cadrul instrumentului și să promoveze rolul UE în ceea ce privește acordarea de asistență Turciei pentru găzduirea populației de refugiați. Din cauza faptului că retorica oficială negativă a luat amploare și a sentimentului public față de refugiați în această perioadă, activitățile s-au axat pe asistența acordată de UE refugiaților și comunităților-gazdă în urma cutremurelor din februarie 2023. Iată câteva exemple:

În ianuarie 2025, comisara UE pentru egalitate, pregătire și gestionarea crizelor, Hadja Lahbib, a organizat vizite în cadrul unor proiecte legate de Instrumentul pentru refugiații din Turcia (FRiT) din Ankara, precum și în regiunea afectată de cutremur.

În aprilie 2025, a fost organizată o vizită de presă la Varșovia, la care au participat jurnaliști turci importanți, în cooperare cu Ambasada Poloniei la Ankara, în perioada președinției poloneze. Vizita a inclus discuții privind migrația și o vizită la sediul Frontex.

În mai 2025, la Gaziantep s-au organizat o serie de activități pentru a marca Ziua Europei, inclusiv o recepție la Muzeul Zeugma și crearea unei picturi murale de către un artist turc pentru a evidenția cooperarea strânsă dintre UE și Turcia. Aceasta a fost urmată de o altă serie de evenimente organizate la Bruxelles: povești de succes, fotografii și materialele video produse de delegație au fost prezentate într-o expoziție publică în fața clădirii Parlamentului European. Expoziția a fost deschisă până la 20 iunie, Ziua Mondială a Refugiaților. Între 18 și 20 iunie a fost organizată o vizită de presă și a avut loc o recepție la care au participat șeful delegației, precum și reprezentanți turci.

[35] https://enlargement.ec.europa.eu/final-evaluation-facility-refugees-turkey_en.

Un album cu povești de succes a fost, de asemenea, publicat cu ocazia evenimentului de lansare care a avut loc la Muzeul Erimtan la11 iulie.

7. Concluzii și etapele următoare

Instrumentul a continuat să fie pus în aplicare în 2025. Bugetul operațional integral al instrumentului a fost contractat până la sfârșitul anului 2020, iar până la finalul anului 2025 a fost plătită o sumă totală de 5,9 miliarde EUR. 11 proiecte vor continua să fie puse în aplicare până în 2029. Asistența suplimentară pentru refugiați alocată pentru perioada 2025-2027 urmărește să asigure sustenabilitatea rezultatelor instrumentului.

Etapele următoare includ:

- *continuarea implementării cu eficacitate a tuturor proiectelor care sunt în beneficiul refugiaților și al comunităților-gazdă, în conformitate cu principiile bunei gestiuni financiare;*
- *continuarea desfășurării activităților de comunicare legate de refugiați;*
- *programarea unui sprijin suplimentar în valoare de 195 de milioane EUR pentru refugiați și comunitățile-gazdă în cadrul bugetului pe 2027, pentru a garanta faptul că rezultatele instrumentului rămân sustenabile;*
- *monitorizarea în continuare a nevoilor refugiaților din Turcia.*